

Trzemeszno, dnia 09 grudnia 2019 r.

Sz.P.
Benedykt Nitka
Przewodniczący Rady Miejskiej
w Trzemesznie

Sz. Panie Przewodniczący

W nawiązaniu do art. 4¹ ust. 1, 2, 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2019 r., poz. 2277) a także art. 10 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 852 ze zm.) przekazuję w załączeniu Projekt Uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przeciwdziałania Narkomanii na rok 2020

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu a także przeciwdziałanie narkomanii należą do zadań własnych gmin. Zadania te gmina realizuje w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz gminnego programu przeciwdziałania narkomanii, które stanowią strategię rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanych corocznie przez radę gminy.

Z poważaniem

BURMISTRZ

Krzysztof Dereziński⁽²⁾

Prośbę o opinię Komisji RP4
na sesji w dniu 30 12 2019 r. (4
09 12
2019)

Załącznik nr do protokołu
..... Sesji Rady Miejskiej
Trzemeszna z dnia r.

UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ TRZEMESZNA
Z DNIA R.

**w sprawie: przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz przeciwdziałania Narkomanii
na rok 2020**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 506 ze zm.) oraz art. 4¹ ust. 1, 2, 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 2277) a także art. 10 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 852 ze zm.)

RADA MIEJSKA
uchwala, co następuje:

§1

Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałaniu Narkomanii na rok 2020, stanowiący załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§2

Wykonanie uchwały zleca się Burmistrzowi Trzemeszna.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2020 roku.

UZASADNIENIE

Obowiązkiem każdej gminy wynikającym z przepisów prawa jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień. Zadania są realizowane poprzez coroczne uchwalenie przez Radę Miejską Trzemeszna Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii

Niniejszy program został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz rekomendacjami Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2020 r., Jest kontynuacją zadań realizowanych w latach poprzednich i został napisany we współpracy z jednostkami oświatowymi działającymi na terenie gminy Trzemeszno, a także Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Komisariatem Policji, Specjalistą Psychoterapii Uzależnień oraz wychowawcą Światlicy Środowiskowej w Trzemesznie. Działania zawarte w Programie ukierunkowane są na aktywne przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom społecznym oraz minimalizowanie tych, które już występują.

W świetle powyższego podjęcie uchwały jest uzasadnione.

Sporządziła:

Joanna Ciesielczyk
Pełnomocnik Burmistrza
ds. Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr
Rady Miejskiej Trzemeszna
z dnia

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA
2020 ROK

Trzemeszno, grudzień 2019 r.

Spis treści:

1. Wprowadzenie	str. 3
2. Diagnoza problemów uzależnień na terenie gminy Trzemeszno.....	str. 4
2.1. Charakterystyka gminy Trzemeszno.....	str. 4
2.2. Punkty sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Trzemeszno.....	str. 5
2.3. Rozmiary Problemów Alkoholowych.....	str. 7
2.3.1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	str. 8
2.3.2. Ośrodek Pomocy Społecznej.....	str. 8
2.3.3. Zespół Interdyscyplinarny	str. 9
2.3.4. Trzemeszeński Punkt Konsultacyjny	str. 10
2.3.5. Lekarz specjalista w dziedzinie psychiatrii.....	str. 10
2.3.6. Komisariat Policji.....	str. 11
2.3.7. Szpital „Dziekanka”.....	str. 12
3. Monitorowanie problemów społecznych.....	str. 12
3.1. Problem alkoholowy	str. 12
3.2. Problem narkotykowy	str. 13
3.3. Problem nikotynowy (wyroby tytoniowe i e-papierosy)	str. 14
4. Prezentacja Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	
Przeciwdziałania Narkomanii na 2020 rok.....	str. 15
4.1. Cele Programu.....	str. 15
4.2. Zadania Programu.....	str. 16
4.3. Realizacja zadań programu.....	str. 17
4.3. Źródło oraz zasady finansowania Programu.....	str. 20
5. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	str. 20
6. Podsumowanie.....	str. 21

1. Wprowadzenie

Uzależnienie od substancji psychoaktywnych używane jest przez Światową Organizację Zdrowia za chorobę przewlekłą, u podłoża której leżą zaburzenia funkcjonowania mózgu spowodowane ich działaniem (WHO 2004). Ich używanie prowadzi do wielu szkód zdrowotnych oraz zaburzeń w funkcjonowaniu społecznym.¹ Ze spożywaniem alkoholu związek ma ponad 60 rodzajów chorób i urazów.² Większe ryzyko stanowi tylko palenie tytoniu i nadciśnienie tętnicze.

Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, a także art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii zwany dalej Programem jest kontynuacją zadań realizowanych w latach poprzednich i został napisany we współpracy z jednostkami oświatowymi działającymi na terenie gminy Trzemeszno, a także Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Komisariatem Policji, Specjalistą Psychoterapii Uzależnień oraz wychowawcą Świetlicy Środowiskowej w Trzemesznie.

Program uwzględnia „Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2020 r.” Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Jest również integralną częścią Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Trzemeszno na lata 2017-2026. Tworzony ze szczególnym uwzględnieniem założeń Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020. Ponadto przy jego tworzeniu wykorzystano diagnozy zasobów i potrzeb w obszarze profilaktyki, przekazywane co roku przez szkoły a także diagnozę lokalnych zagrożeń społecznych przeprowadzoną przez Centrum Działań Profilaktycznych.

1 Świat Problemów, Fundacja ETOH, Warszawa, Wydanie: Październik 2018 r.

2 Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów alkoholowych, Szkoły zdrowotne, <http://www.parpa.pl/index.php/szkody-zdrowotne-i-uzaleznienie/szkody-zdrowotne>, 27.09.2017

2. Diagnoza problemów uzależnień na terenie gminy Trzemeszno

Diagnoza ma na celu ukazanie skali problemów uzależnień społecznych na terenie miasta i gminy. Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień gromadzi dane, które dostarczają informacji niezbędnych do zaplanowania działań w Programie. Pozyskane m. in. od

- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
 - Komisariatu Policji w Trzemesznie,
 - Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzemesznie,
 - Powiatowego Urzędu Pracy w Gnieźnie,
 - Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych „Dziekanka” w Gnieźnie,
 - Referatu Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Trzemesznie
- dają możliwość zbadania skali problemu.

2.1. Charakterystyka gminy Trzemeszno

Gmina Trzemeszno liczyła na dzień 31.12.2018 r.- 13.968 mieszkańców, w tym:

Mieszkańcy	
Ogółem	13.968
Kobiety	
Ogółem	7285
Wiek 0-17	1710
Wiek 18-59	3880
60 lat i więcej	1695
Mężczyźni	
Ogółem	6683
Wiek 0-17	1110
Wiek 18-59	4117
60 lat i więcej	1456

Ponadto Powiatowy Urząd Pracy w Gnieźnie udostępnił informacje o bezrobociu na terenie gminy Trzemeszno, z których wynika, że na dzień 31.12.2018 roku było :

1. 211 osób zarejestrowanych jako bezrobotne, w tym 140 kobiet,
2. 49 osób z prawem do zasiłku, w tym 37 kobiety,
3. 85 osób długotrwale bezrobotnych, w tym 62 kobiety.

2.2. Punkty sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Trzemeszno

W 2018 r. Rada Miejska miała obowiązek ustalić w drodze uchwały maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych oraz zasady usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie Gminy Trzemeszno.

Uchwała Rady Miejskiej w Trzemesznie Nr LV/439/2013 z dnia 30 grudnia 2013 r., której moc obowiązywania wygasła 09 września 2018 r. dotyczyła liczby punktów sprzedaży napojów zawierających powyżej 4,5 % alkoholu (z wyjątkiem piwa) oraz usytuowania na terenie Miasta i Gminy Trzemeszno miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych natomiast nowa uchwała miała precyzować ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych.

Podjęcie uchwały wynikało z potrzeby realizacji obowiązujących zapisów zmiany ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Po zasięgnięciu opinii jednostek pomocniczych gminy, a także po konsultacji z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy okazji zmiany uchwały zmniejszono dotychczasową liczbę wydawanych zezwoleń w następujący sposób:

	Liczba zezwoleń przed zmianą	Liczba wykorzystanych zezwoleń w 2018 r.	Liczba zezwoleń po zmianie
Napoje alkoholowe zawierające do 4,5 % alkoholu oraz na piwo			
Przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	50	39	45
Przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	25	17	20
Napoje alkoholowe zawierające od 4,5 % do 18 % alkoholu (z wyjątkiem piwa)			
Przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	50	33	40
Przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	25	9	15
Napoje alkoholowe zawierające powyżej 18 % alkoholu			
Przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	50	31	40
Przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	25	9	15

W związku z powyższym podjęto uchwałę Nr LXV/633/2018 Rady Miejskiej Trzemeszna z dnia 21 sierpnia 2018 r. w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy Trzemeszno.

2.3. Rozmiary Problemów Alkoholowych

Większość ludzi korzystających z alkoholu robi to w sposób rozsądny i powściągliwy, jednak pewna część ludzi nadużywa alkoholu, co powoduje w sposób nieuchronny dużą ilość szkód i zagrożeń. Występują one we wszystkich społeczeństwach. Wielkość tych szkód jest związana z rozmiarami i stylem konsumpcji napojów alkoholowych, ale zależy również od skuteczności i zasięgu działań profilaktycznych i naprawczych. Od kilku lat nie posługujemy się już słowem „alkoholizm” jako centralną kategorią ujmującą wszystkie szkody związane z nadużywaniem alkoholu. Zgodnie z terminologią międzynarodową taką kategorią są „problemy alkoholowe”, co ułatwia bardziej precyzyjne określanie szkód i metod zmniejszania lub usuwania tych szkód.

Do najważniejszych polskich problemów alkoholowych można zaliczyć:

1. Samoniszczenie osób uzależnionych od alkoholu. Jest to około 700-800 tyś. osób, czyli około 2% całej populacji.
2. Uszkodzenia zdrowia u dorosłych osób nadmiernie pijących. Znaczna część pacjentów leczących się w placówkach podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej z powodu zaburzeń układu trawiennego, krążenia, neurologicznego, chorób płuc, nowotworów, urazów itd., nadużywa alkoholu – szacuje się, że dotyczy to ok. 2,5–3 mln osób
3. Uszkodzenia rozwoju psychofizycznego pijącej młodzieży. Zdaniem ekspertów poważne szkody związane z piciem alkoholu przez dzieci i młodzież występują u około 10–15% populacji w wieku między 15 a 18 rokiem życia, ale rozmiary realnych zagrożeń są znacznie wyższe
4. Szkody występujące u członków rodzin z problemem alkoholowym. Występują one u około 3–4 mln osób (dorosłych i dzieci) i obejmują przede wszystkim schorzenia psychosomatyczne i zaburzenia emocjonalne spowodowane chronicznym stresem i przemocą oraz demoralizację, ubóstwo i obniżenie szans osiągnięcia kariery zawodowej.
5. Alkoholowa dezorganizacja środowiska pracy i bezrobotnych. Szkody związane z piciem alkoholu w miejscu pracy obejmują przede wszystkim absencję, wypadki i obniżanie wydajności pracy

6. Naruszenia prawa i porządku przez osoby nietrzeźwe. Jest to przemoc w rodzinach alkoholowych i nietrzeźwość w miejscach publicznych

7. Naruszenia prawa związane z handlem napojami alkoholowymi czyli nielegalny import, produkcja i sprzedaż napojów alkoholowych, a także sprzedaż alkoholu osobom nieletnim i nietrzeźwym³.

2.3.1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

O wielkości problemu alkoholowego w środowisku lokalnym świadczą dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W wyniku uzależnienia od alkoholu dochodzi do zachowań ryzykownych, które mogą spowodować rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od obowiązku zaspokajania potrzeb rodziny albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny.

W 2018 r. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Trzemesznie przeprowadziła rozmowy interwencyjno- motywujące z 11 osobami. Podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia w stosunku do 22 osób a wobec 10 wystąpiła w 2018 r. do Sądu Rejonowego w Gnieźnie o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego. Wnioski do Gminnej Komisji kierowane są przez najbliższych członków rodziny osoby z problemem alkoholowymi, pracowników socjalnych i asystenta rodziny Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzemesznie, członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Trzemesznie oraz Komisariat Policji w Trzemesznie (w związku z przeprowadzonymi interwencjami domowymi).

2.3.2. Ośrodek Pomocy Społecznej

Specjaliści zajmujący się pracą z rodzinami, w których występują problemy alkoholowe, jednogłośnie stwierdzają, że życie w takiej rodzinie pozostawia dotkliwie ślady. Rodzina z problemem alkoholowym to taka, w której przynajmniej jedna osoba używa

³ Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów alkoholowych, <http://www.parpa.pl/index.php/33-analizy-badania-raporty>

alkoholu w sposób szkodliwy dla niej samej i dla pozostałych członków rodziny. Życie w takiej rodzinie jest nieprzewidywalne i pełne chaosu. Problemy rodzinne są utrzymywane w tajemnicy, unika się kontaktów z ludźmi i stwarza pozory normalności⁴.

Z pomocy materialnej Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzemesznie w 2018 r. skorzystało 211 rodzin w tym 15 rodzin objętych pomocą z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu przez co najmniej jednego z członków rodziny.

2.3.3. Zespół Interdyscyplinarny

Zespół Interdyscyplinarny działa na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności przez:

1. Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
2. Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
3. Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
4. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym;
5. Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie⁵.

Ochronę rodziny zapewnia interdyscyplinarne oddziaływanie służb i instytucji działających w ramach zespołów interdyscyplinarnych oraz realizujących procedurę „Niebieskiej Karty”.

Nadużywanie alkoholu stanowi istotny czynnik ryzyka wystąpienia przemocy w rodzinie. W Polsce w 2017 roku policjanci podjęli ponad 75,5 tys. interwencji (z wykorzystaniem procedury „Niebieskie Karty”) w sytuacji podejrzenia przemocy w rodzinie. Prawie 61% osób stosujących przemoc w rodzinie było pod wpływem alkoholu. Zależność pomiędzy stanem nietrzeźwości sprawcy a stosowaniem przez niego przemocy wskazują badania.⁶

4 Przemoc w rodzinach z problemem alkoholowym, Broszura informacyjna PARPA, NPZ, IPZ, str. 2

5 Strona internetowa http://ops-trzemeszno.pl/cms/16442/zespól_interdyscyplinarny

6 Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2019 r., PARPA, Warszawa 2018 r.

W Trzemesznie działa jeden Zespół Interdyscyplinarny, w ramach którego w 2018 roku funkcjonowało 21 grup roboczych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W większości wypadków w rodzinach tych występował problem alkoholowy.

2.3.4. Trzemeszeński Punkt Konsultacyjny (TPK)

Punkt konsultacyjny jest utworzony w Trzemesznie z uwagi na brak placówki leczenia uzależnienia od alkoholu. Jest dostępny dla klientów w godzinach popołudniowych i wieczornych, a warunki lokalowe gwarantują osobom zgłaszającym się do punktu dyskrecję i komfort psychiczny. W TPK można uzyskać porady psychologiczne a także wziąć udział w mityngach Grupy AA.

Specjalista terapii uzależnień w punkcie konsultacyjnym w Trzemesznie udzielał w 2018 roku porad psychologicznych:

Liczba udzielonych porad	Liczba osób	Liczba porad
Osobom z problemem alkoholowym	20	380
Dorosłym członkom rodzin osoby z problemem alkoholowym (w tym współuzależnionym i DDA)	10	50
Osobom doznającym przemocy w rodzinie	5	20

2.3.5. Lekarz specjalista w dziedzinie psychiatrii

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 27 grudnia 2007 roku w sprawie biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, biegłych powołuje przy sądzie okręgowym prezes tego sądu. Opinię w przedmiocie uzależnienia od alkoholu wydają wspólnie, po przeprowadzonych badaniach, lekarz psychiatra i psycholog albo lekarz psychiatra i specjalista psychoterapii uzależnień. Zgodnie z rozporządzeniem osoba, wobec której wszczęto postępowanie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, jest poddawana badaniu psychologicznemu i psychiatrycznemu. Wynik tych badań – stanowiący opinię w przedmiocie uzależnienia od alkoholu – ma służyć sądowi za podstawę do ewentualnego orzeczenia obowiązku poddania się przez tę osobę leczeniu odwykowemu. Gminna Komisja

Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Trzemesznie skierowała w 2018 r. 9 osób na przeprowadzenie badań psychiatryczno-psychologicznych.

2.3.6. Komisariat Policji

Rozmiary problemów alkoholowych w zakresie przestrzegania prawa przedstawia poniższa tabela zawierająca dane udostępnione przez Komisariat Policji w Trzemesznie:

Liczba nietrzeźwych osób poniżej 18 roku życia, zatrzymanych w policyjnych izbach dziecka lub odwiezionych do domów rodzinnych	0
Liczba nietrzeźwych osób zatrzymanych w celu wytrzeźwienia w pomieszczeniach policyjnych	43
Liczba nietrzeźwych osób zatrzymanych w celu wytrzeźwienia w Izbie Wytrzeźwień	7
Liczba nietrzeźwych użytkowników dróg	30
Liczba wypadków spowodowanych przez nietrzeźwych kierowców	0
Liczba osób ukaranych mandatami za spożywanie alkoholu w miejscach publicznych	44
Przestępstwa związane z nielegalną produkcją alkoholu oraz jego nielegalnym handlem	0
Liczba sprawców przemocy (w tym domowej)	19
Liczba sprawców przemocy (w tym domowej) dokonującej jej pod wpływem alkoholu	17
Liczba interwencji dotyczących przemocy domowej (Niebieska Karta)	1
Liczba ofiar przemocy (w tym przemocy domowej)	21
Liczba postępowań wszczętych z art. 207 kk (znęcanie się)	9
Liczba zawiadomień skierowanych do Prokuratury z powodu popełnienia przestępstwa dot. przemocy	5
Liczba przestępstw popełnionych przez osoby będące pod wpływem narkotyków	0
Liczba przestępstw nielegalnego wprowadzenia do obrotu środków odurzających, udzielania i nakłaniania oraz posiadania narkotyków	6

2.3.7. Szpital „Dziekanka”

Osoby z terenu miasta i gminy Trzemeszno leczone z powodu uzależnienia od alkoholu i narkotyków w Wojewódzkim Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych „Dziekanka” w Gnieźnie przyjęte w 2018 r.:

Liczba osób przyjętych do leczenia stacjonarnego z powodu uzależnienia od alkoholu w tym:	6
kobiety	1
mężczyźni	5
Liczba osób przyjęta na podstawie Postanowienia Sądu dotyczącego obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu	3 (mężczyźni-3, kobiety-0)
Liczba osób z ukończonym leczeniem odwykowym w tym:	6
kobiety	1
mężczyźni	5
Liczba osób przyjęta na podstawie Postanowienia Sądu dotyczącego obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu	3 (mężczyźni-3, kobiety-0)
Liczba osób przyjętych do leczenia stacjonarnego z powodu uzależnienia od narkotyków	0

3. Monitorowanie problemów społecznych

3.1. Problem alkoholowy

Diagnoza zagrożeń społecznych wykonana w 2017 r. wykazała, że niestety młodzi ludzie zaczynają coraz wcześniej eksperymenty w tej dziedzinie. Alkohol jest tą samą substancją w każdym napoju alkoholowym a różnica polega jedynie na jego stężeniu. Opinie stwierdzające, że alkohol znajdujący się w wódce jest bardziej groźny od tego zawartego w piwie lub winie wskazują na brak świadomości istniejących zagrożeń

wynikających ze spożywania jakiegokolwiek formy napojów procentowych. Jedynie 56% uczniów zdaje sobie sprawę, że alkohol bez różnicy na procent jego zawartości, jest tą samą substancją, wywołującą takie same skutki. 92% młodzieży deklарowało, że upiło się co najmniej raz w ciągu miesiąca poprzedzającego badanie. Negatywne konsekwencje spożywanego w nadmiarze alkoholu co najmniej raz w życiu doświadczyło 95%. Jeśli chodzi o wiek inicjacji alkoholowej 30% badanych deklарowało ją w wieku 10-12 lat, 26% odpowiedziało, że było to między 13 a 15 rokiem życia, a 2%, że miało wtedy 16-18 lat. Niej niż 9 lat miało 14% badanych. Najczęściej inicjacja alkoholowa miała miejsce w domu, takiej odpowiedzi udzieliło 55% badanych. Kolejna liczna grupa wskazała, że miało to miejsce na wakacjach- zrobiło to 28% uczniów. Wiąże się to z pewnością z łatwym dostępem do alkoholu w domu oraz mniejszą kontrolą młodzieży w czasie wakacji, a także dużą ilością posiadanego przez nią czasu wolnego. W większości wypadków decyzja o spróbowaniu alkoholu należała do nich samych.

Zdecydowana większość młodzieży ze starszej grupy zadeklарowała, że taka sytuacja, w której pojawiliby się w domu w stanie upojenia alkoholowego, nie miała miejsca. Niepokojący jednak może być znaczny odsetek rodziców/opiekunów, którzy nie zorientowali się (14%). Są również tacy, którzy o tym wiedzieli, ale nie podjęli reakcji (2%). Również 2% odpowiedziało, że rodzice dowiedzieli się o tym, przez co zostali ukarani.

Stan upojenia alkoholowego jest bardzo łatwy do rozpoznania i ciężko nie zauważyć jego symptomów. Wynik jaki został otrzymany może wskazywać na brak wystarczającej pieczy rodzicielskiej lub niepewność w zakresie kompetencji wychowawczych. Inna ewentualność to znaczne przyzwolenie społeczne na nadużywanie alkoholu przez nieletnich, wskazujące na brak wystarczającej świadomości konsekwencji takich zachowań.

3.2. Problem narkotykowy

Diagnoza zagrożeń społecznych wykonana dla gminy Trzemeszno zawiera badania styczności młodych ludzi z narkotykami. Ankieta została przeprowadzona wśród uczniów . Jest to jedna z najgroźniejszych używek z jaką mogą mieć kontakt. Narkotyki to nie tylko substancje nielegalne, do których dostęp jest utrudniony, a posiadanie nielegalne, ale też

wiele leków czy substancji typu kleje i rozpuszczalniki, które można kupić w wielu sklepach. Jeśli chodzi o kontakt z osobami rozprowadzającymi narkotyki, 89% respondentów nie miało nigdy okazji spotkać takich osób lub nie wiedzą, że osoby te zajmują się dystrybucją środków odurzających. 1% badanej młodzieży twierdzi, że nie zna takiej osoby zarówno w szkole jak i poza nią kolejne 10% zna takie osoby, które nie należą do jej szkolnego towarzystwa. Żaden z respondentów nie zadeklarował, że zna osobę, która rozprowadza narkotyki na terenie szkoły. Badana młodzież ma dużą wiedzę o narkotykach, środkach psychoaktywnych i psychotropowych. Niemal wszyscy ankietowani słyszeli o dopalaczach, lekach, marihuanie i haszyszu. Ponad 70 % słyszało o kokainie, heroinie czy amfetaminie. Bardzo duży procent młodzieży wie również o LSD, grzybach halucynogennych, klejach czy innych środkach wziewnych. Już nieco mniej osób słyszało o popularnej niegdyś polskiej heroinie, czyli tzw. kompocie, ecstacy, cracku czy metadonie.

Ta spora skala znajomości środków odurzających wśród młodzieży może świadczyć zarówno o częstych zajęciach profilaktycznych, podczas których ankietowani poznali nazwy poszczególnych substancji a także o dużym rozpowszechnieniu lub chęci popisania się w ankiecie. O ostatnim świadczy fakt, że 8% badanej młodzieży stwierdziło, że słyszało o relevinie- nieistniejącym narkotyku. 6% ankietowanej młodzieży przyznało, że ma za sobą kontakt z substancją uznawaną za narkotyk. W większości motywem sięgnięcia młodych ludzi po narkotyki była chęć spróbowania- 62% z badanej grupy, 13% koledzy namówili do spróbowania, również 13% wskazuje na osoby nowo poznanych znajomych, 12% młodzieży wskazało jako inicjatora nowo poznane osoby.

3.3. Problem nikotynowy (wyroby tytoniowe i e-papierosy)

Mimo coraz większej świadomości oraz wiedzy na temat szkodliwości tytoniu na zdrowie i rozwój dzieci i młodzieży, nie zawsze jesteśmy w stanie uchronić młodych ludzi przed sięgnięciem po tę używkę. Większość młodych mieszkańców gminy potwierdza, że palenie nie jest już modne. Niestety wciąż jednak 16% uważa, że palenie pozostaje wartości cenioną i mogącą służyć za element zdobywania popularności w środowisku. 9% badanych przyznaje się do regularnego palenia papierosów, wyszli oni z fazy eksperymentowania i wydaje się, że dotyka ich już nałóg nikotynowy. Choć większość młodzieży samodzielnie

nie kupowała papierosów, to jednak zdarzają się przypadki, w których są one sprzedawane młodym ludziom i to nawet częściej niż raz. Na podstawie zebranych danych zasugerowano by uwrażliwić sprzedawców i właścicieli punktów sprzedaży, tak by zmniejszyć dostępność wyrobów tytoniowych dla nieletnich, a ich samych uchronić przed konsekwencjami łamania prawa.

Od 2011 roku sześciokrotnie wzrosła liczba polskich uczniów, którzy próbowali e-papierosa. Młodzież nie zdaje sobie sprawy, że e-papierosy tak samo jak tradycyjne papierosy uzależniają i wpływają negatywnie na zdrowie. Są często przedstawiane jako zdrowsza alternatywa dla tradycyjnych papierosów. Prowadzone od kilku lat badania coraz częściej dowodzą, że e-papierosy są niemal równie szkodliwe co tradycyjne.

4. Prezentacja Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2020 rok

Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii jest uchwalany i realizowany każdego roku przez samorząd gminny.

Realizacja zadań objętych Programem została zaplanowana na okres od stycznia do grudnia 2020 r. Zadania mają charakter długoterminowy i stanowią kontynuację zadań z lat ubiegłych przewidzianych do realizacji w wieloletniej perspektywie budżetowej. Proces wdrażania Programu polega przede wszystkim na systematycznej realizacji działań w nim ujętych, promocji i społecznej komunikacji.

4.1. Cele Programu

Celem Programu jest promocja zdrowia, profilaktyka zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży oraz ograniczenie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego wynikających z nadużywania alkoholu i zażywania narkotyków.

Cele szczegółowe to przede wszystkim promocja zdrowia, profilaktyka z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii oraz redukcja szkód, rehabilitacja i

reintegracja społeczna osób uzależnionych.

Cele uwzględniają:

1. Cel operacyjny określony w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016-2020 tj. profilaktykę i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.
2. Cel szczegółowy określony w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Trzemeszno na lata 2017-2026 tj. profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

4.2. Zadania Programu

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi a także ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii określają najważniejsze kategorie zadań, które w ramach gminnego programu powinny realizować samorządy, oraz wskazuje źródło finansowania tych zadań. Zadania obejmują:

1. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
4. wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
5. podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących zakazu reklamy i promocji napojów alkoholowych a także zakazu sprzedaży napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym, nieletnim lub na kredyt oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;

6. wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.⁷
7. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
8. udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
9. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
10. wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
11. pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.⁸

4.3. Realizacja zadań Programu

Realizacja zadań Programu jest koordynowana przez Pełnomocnika Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ścisłej współpracy z:

1. **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, która podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego. Gminna Komisja tworzy podstawę inicjującą działania w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom dlatego kompetencje członków gminnych komisji podnoszone przez programy edukacyjne podniosą poziom i ujednolicą ich wiedzę, kompetencje i umiejętności.
2. **Ośrodek Pomocy Społecznej** ponieważ należy przypomnieć, że zadania dla samorządów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie wyznacza nie tylko ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ale także ustawa o wychowaniu w trzeźwości i

⁷ Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

⁸ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Nadużywanie alkoholu stanowi istotny czynnik ryzyka wystąpienia przemocy w rodzinie. Do pracy w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie konieczne jest odpowiednie przygotowanie, niezbędna jest wiedza na temat zjawiska przemocy w rodzinie, znajomość jej mechanizmów, obowiązujących przepisów prawnych, a także umiejętności nawiązywania kontaktu w pracy psychologicznej z klientem i motywowania go do zmiany sytuacji. Podnoszenie kompetencji i rozwijanie różnego rodzaju umiejętności są tutaj bardzo ważne.

3. Świetlica Środowiskowa jest placówką wsparcia dziennego pełni funkcję ośrodka wsparcia o charakterze opiekuńczym wobec dzieci i młodzieży zamieszkującej w gminie Trzemeszno. Funkcjonuje w ramach struktury organizacyjnej Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzemesznie

4. Środowiskowy Dom Samopomocy, którego działalność ukierunkowana jest na pomoc w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych i rozwiązywaniu codziennych problemów osób w nim przebywających oraz integracja uczestników zajęć ze społecznością lokalną poprzez różnego rodzaju formy aktywizacyjne.⁹

5. Placówka Wsparcia Rodziny „Droga do Domu”. Jej celem jest m. in. zapewnienie kompleksowej pomocy, w tym psychologicznej, pedagogicznej, socjalnej osobom i rodzinom znajdującym się w kryzysie ze szczególnym uwzględnieniem ofiar przemocy w rodzinie.

6. Dzienny Dom Pobytu Senior +, którego rozpoczęcie funkcjonowania zaplanowano na początek 2020 r. Rekomendowane są bowiem działania ukierunkowane na motywowanie osób starszych do abstynencji, tym samym uczenia pracowników tego typu placówek umiejętności rozpoznawania wzorów używania alkoholu.

7. Placówki oświatowe z terenu miasta i gminy Trzemeszno realizujące różnorodne przedsięwzięcia o charakterze profilaktycznym, które są zgodne z ich własnymi, szkolnymi programami profilaktyczno- wychowawczymi.

8. Miejscowa służba zdrowia. Świadczy pomoc medyczną osobom mającym problem alkoholowy oraz ich rodzinom. Wspieranie lekarzy pierwszego kontaktu w stosowaniu metod wczesnego rozpoznawania i krótkiej interwencji.

9 Statut Środowiskowego Domu Samopomocy w Trzemesznie, Rozdział 2 § 3- Zasady funkcjonowania Domu.

9. **Komisariat Policji w Trzemesznie**, który jest zobowiązany do zapewnienia bezpieczeństwa ludziom oraz utrzymania porządku publicznego.

10. **Trzemeszeński Klub Abstynencki. Grupa AA „Wiara”** jest wspólnotą nieformalną, miejscem, gdzie są prowadzone różnorodne działania wspierające trzeźwość jego członków, ich rodzin, a także propagujące tę ideę dla i w społeczności lokalnej. Są miejscem spotkań i wspólnego spędzania czasu zarówno członków klubu, jak i osób z zewnątrz.

11. **Specjalista Psychoterapii Uzależnień** udziela porad w Punkcie Konsultacyjnym osobom uzależnionych, współuzależnionym, nie radzącym sobie z trudną sytuacją życiową.

12. **Psycholog**, którego zadaniem jest dokonywanie pogłębionej diagnozy psychologicznej, podejmowanie interwencji kryzysowych oraz udzielanie pomocy psychologicznej.

Realizacja Programu następuje również poprzez:

1. **Kampanie społeczne** są to jedne z najskuteczniejszych form zwrócenia uwagi na problem i zarazem najszersza forma komunikowania się ze społeczeństwem. Pełni jednocześnie ważną rolę edukacyjną i jest istotnym uzupełnieniem realizowanych działań profilaktycznych.

2. **Diagnoza zagrożeń społecznych**- badania społeczne są nieocenionym źródłem informacji o życiu społeczności lokalnej. Diagnozowanie problemów społecznych jest podstawą każdego działania służącego rozwiązywaniu problemów ludzi, a co za tym idzie, lepszemu zaspokajaniu ich potrzeb i poprawie jakości ich życia. Diagnoza pomaga w budowaniu długofalowej strategii rozwoju gminy oraz dostarczają wskazówek mogących być pomocne przy tworzeniu Programu.

3. **Strona internetowa GKRPA**- w dobie Internetu nie może zabraknąć również komunikacji ze społeczeństwem za pośrednictwem sieci telekomunikacyjnych. W czasach gdy dostęp do internetu jest łatwy i dostępny dla wszystkich można w prosty sposób przekazać najważniejsze informacje dotyczące procedury zobowiązania do leczenia odwykowego a także udostępnić w jednym miejscu dane kontaktowe najważniejszych instytucji pomocowych. W związku z powyższym planowane jest uruchomienie takiej witryny.

4.4. Źródło oraz zasady finansowania Programu

Źródłem finansowania Programu są środki finansowe budżetu gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Opłaty te stanowią dochód gminy, który w całości musi być przeznaczony na realizację Programu i nie może być przeznaczony na inne cele (art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 2, ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii).

Środki niewykorzystane w danym roku budżetowym, przechodzą na kolejny rok i są wykorzystane na realizację zadań zaplanowanych w Programie.

Na 2020 rok zaplanowano wydatki w kwocie 272.000,00 na realizację zadań określonych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przeciwdziałania Narkomanii, w tym:

1. Prowadzenie Świetlicy Środowiskowej	- 165.633,00 zł
2. Przeciwdziałanie Alkoholizmowi	- 84.787,00 zł
3. Przeciwdziałanie Narkomanii	- 8.500,00 zł
4. dotacje celowe z budżetu JST udzielane organizacjom pozarządowym w trybie art. 221 ustawy o finansach publicznych.	- 13.000,00 zł

5. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GKRPA został poświęcony osobny rozdział z uwagi na to, że to do niej należy inicjowanie i monitorowanie działań związanych z edukacją i profilaktyką rozwiązywania problemów alkoholowych. Gminna Komisja sprawuje nadzór nad realizacją zadań zapisanych w Programie, a także wydaje opinie co do wszystkich podejmowanych działań. Celem jest ograniczenie dostępności alkoholu, zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej osobom uzależnionym, podejmowanie działań w związku z podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie oraz zwiększanie zdolności osób do radzenia sobie z problemami alkoholowymi. Komisja uprawniona jest do podejmowania czynności zmierzających do sądowego orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu, zobowiązania poddania się leczeniu odwykowemu.

Skład GKRPA ma charakter wyspecjalizowany, i należą do niej osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, posiadające kompetencje i umiejętności ściśle powiązane z zadaniami jakie realizują.

Za udział w pracach GKRPA przysługuje miesięczne wynagrodzenie w wysokości:

- 200,00 zł brutto dla Przewodniczącego Komisji,
- 120,00 zł brutto dla pozostałych członków Komisji

W przypadku nieobecności członka Komisji na posiedzeniu, jego wynagrodzenie pomniejsza się o 50 %.

Podstawą do wypłaty wynagrodzenia są:

1. Zarządzenie Burmistrza w sprawie powołania GKRPA Nr 163/2012 z dnia 08 marca 2012 r.
2. Zarządzenia Burmistrza w sprawie powołania członka GKRPA Nr 317/2013 z dnia 14 czerwca 2013 r.,
3. Zarządzenie Burmistrza w sprawie powołania członka GKRPA Nr 39/2015 z dnia 19 lutego 2015 r.,
4. Zarządzenie Burmistrza w sprawie powołania członka GKRPA Nr 59/2015 z dnia 08 kwietnia 2015 r.,
5. Listy obecności z posiedzeń Komisji zatwierdzone przez przewodniczącego Komisji.

Ponadto upoważnieni Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Trzemesznie regularnie dokonują kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia przez przedsiębiorców posiadających zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

6. Podsumowanie

Profilaktyka, to świadome działanie nastawione na jednostki lub grupy społeczne, mające na celu zapobieganie różnorodnym problemom zanim one wystąpią. Profilaktyka uzależnień ma na celu ograniczenie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym,

które są z tym związane. Prowadzenie tych działań należy do zadań własnych gminy.

Nadzór nad realizacją Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii prowadzi Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień powołany przez Burmistrza Trzemeszna Zarządzeniem Nr 514/2018 z dnia 28 lutego 2018 r.

Program jest dokumentem otwartym i może być uzupełniany w trakcie roku budżetowego o nowe zadania. Wszystkie zadania zawarte w Programie mają związek z profilaktyką uzależnień, rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii, a także z występowaniem przemocy w rodzinie i cyberprzemocy. Nadzór nad wykonywaniem Programu sprawuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Trzemesznie, która wydaje opinie co do wszystkich podejmowanych działań.

Do dnia 31 marca 2021 r. Radzie Miejskiej w Trzemesznie zostanie przedłożone sprawozdanie z realizacji niniejszego Programu.

BURMISTRZ
Krzysztof Dereziński (2)

GMINNA KOMISJA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
ul. Dąbrowskiego 2
62-240 Trzemeszno

Trzemeszno, dnia 09 grudnia 2019 r.

Rada Miejska

Trzemeszna

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Trzemesznie pozytywnie zaopiniowała Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Trzemeszno na 2020 r.

PRZEWODNICZĄCA
Gminnej Komisji Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych

Lucyna Łuzala

